

ИЗВЕШТАЈ ОД МОНИТОРИНГОТ НА АВМУ И МРТ ЧЕТВРТ КВАРТАЛ ОД 2017 И ПРВ КВАТРАЛ ОД 2018

Содржина

ВОВЕД.....	3
АГЕНЦИЈА ЗА АУДИО И АУДИОВИЗУЕЛНИ МЕДИУМСКИ УСЛУГИ.....	4
ЛОКАЛНИ ИЗБОРИ 2017 ГОДИНА.....	4
АДМИНИСТРАТИВЕН И ПРОГРАМСКИ НАДЗОР	5
ДОЗВОЛИ ЗА ЕМИТУВАЊЕ НА ПРОГРАМА И СОПСТВЕНОСТ	6
ИЗВЕШТАИ И ПУБЛИКАЦИИ	6
СТРАТЕГИЈА И ПРОМЕНИ ВО МЕДИУМСКОТО ЗАКОНОДАВСТВО	7
ЈАВЕН СОСТАНОК.....	7
НАДВОРЕШНА СОРАБОТКА И КОМУНИКАЦИЈА СО ЈАВНОСТА	7
ПРОГРАМСКИ СОВЕТ НА МРТ	9
ЧЕТВРТ КВАРТАЛ ОД 2017 ГОДИНА.....	9
ПЕРСОНАЛНИ ПРОМЕНИ	9
ПРОГРАМА ЗА РАБОТА	10
ДОЛГОТ НА МРТ КОН ЕБУ	11
ДРУГИ СЕДНИЦИ НА ПРОГРАМСКИОТ СОВЕТ	11
ЗАБЕЛЕШКИ И ПРЕПОРАКИ.....	12
ПРВ КВАРТАЛ ОД 2018 ГОДИНА	12
ИЗБОР НА ДИРЕКТОР.....	13
РЕБАЛАНС НА ФИНАНСИСКИОТ ПЛАН.....	13
ДРУГИ ПРАШАЊА	14

ВОВЕД

Центарот за развој на медиуми, во рамките на своите активности, а со финансиска поддршка на програмата „Цивика мобилитас“ на Швајцарската агенција за развој и соработка (СДЦ), редовно ја следи работата на телата задолжени за спроведување на медиумското законодавство, односно Законот за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги и Законот за медиуми.

Центарот за развој на медиуми ја мониторираше работата на Советот на Агенцијата за аудио и аудиовизуелни услуги, со присуство на седниците на советот или преку „стримингот“ во живо достапен преку каналот на АВМУ на YouTube. Исто така, ЦРМ ги земаше предвид одлуките на Агенцијата објавени на нејзината интернет-страница, а претставници на организацијата присуствуваа и на јавните состаноци и другите јавни настани организирани од страна на регулаторното тело.

Во периодот кој е предмет на овој извештај, ЦРМ ја следеше работата на јавниот радиодифузен сервис, односно на Програмскиот совет на МРТ, и покрај огромните потешкотии предизвикани од нетранспарентното работење на Програмскиот совет, често спротивни на јасната законска обврска дека неговите седници се јавни.

И во овој период врз работата на двете мониторирани институции и нивните раководни и управни тела влијаеше фактот дека се очекува со усвојувањето на Предлог-Законот за измени и дополнувања на Законот за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги да почне подолгиот период на медиумски реформи во Македонија.

Промената на персоналниот состав и на Советот на АВМУ, и на Програмскиот совет на МРТ, и начинот на нивниот избор се главни цели на законските измени, поради нивното однесување за време на владеењето на претходната власт на ВМРО-ДПМНЕ. Впечаток е дека членовите на двете тела се трудат работите да ги вршат многу послободно и со демонстрација на многу повеќе компетенција, за да го подобрат општиот негативен впечаток од нивната работа.

Овој документ ги содржи извештаите за последниот 4-ти квартал од 2017 година и 1-от квартал од 2018 година, односно го покрива периодот од 1 октомври 2017 до 31 март 2018 година.

Овој документ е подготвен со поддршка на програмата „Цивика мобилитас“ на Швајцарската агенција за развој и соработка (СДЦ). Содржината на оваа публикација е единствена одговорност на Центарот за развој на медиуми и на ниту еден начин не може да се смета дека ги одразува гледиштата на Цивика мобилитас, Швајцарската агенција за развој и соработка (SDC) или организациите што ја спроведуваат.

АГЕНЦИЈА ЗА АУДИО И АУДИОВИЗУЕЛНИ МЕДИУМСКИ УСЛУГИ

АВМУ и во последниот квартал, како и целата 2017 година грчевито се бореше да се покаже како независна неутрална и професионална стручна институција и да се заборават критиките забележани и во извештаите на ЕУ и на меѓународните медиумски организации и експерти за годините на речиси целосната сраснатост со тогашната власт и спроведување на нејзините проекти за ширење на влијанието во електорнските медиуми преку отварање и купување на радија и телевизии од мала група на сопственици на национално и на регионално ниво (терестријални дозвола за национална телевизија и радио, преку ноќ најмалку шест регионални телевизии добија нови газди а нивната програма функционираше како од еден пул кој ги хранеше со идентични содржини во функција на рејтингот и полтиките на власта).

Во 4-то тримесечје од 2017 година Советот агенцијата одржа 10 седници и главно беше фокусирана, што е и вообичаено за период на избори, на мониторингот на известувањето на медиумите за изборната кампања на локалните избори.

ЛОКАЛНИ ИЗБОРИ 2017 ГОДИНА

АВМУ за локалните избори во рамките на мониторинг на изборното медиумско претставување објави поединечни извештаи за радиодифузерите за првите 10 дена и за последните 9 дена од изборната кампања во првиот круг и извештаи од мониторингот на радиодифузерите во вториот круг од Локалните избори. Сите извештаи се достапни на интернет страната на АВМУ¹.

Притоа АВМУ поведе 14 прекршочни постапки - 11 против 6 радиодифузери со национални лиценци и 3 на регионално ниво. Во 6 случаи за непочитување на правилата за платено политичко рекламирање, четири за непристрасно покривање на Локалните избори, 2 за прекршувања на изборниот молк, 2 за прекршувања на правилата за објавување резултати од испитување на јавното мислење.

Според мониторингот на АВМУ, радиодифузерите кампањата ја покриваа со помал интензитет, генерално обидувајќи се да овозможат еднакви услови за пристап на учесниците во зборите. Мониторингот во вестите на Македонската радиотелевизија, уште еднаш докажа дека одредбата од Изборниот законик за поделба на времето во дневно-информативните емисии е несоодветна за новинарско известување на јавен сервис. Голем дел од медиумите организираа и дебатни соочувања на учесниците во изборниот процес. По голем дел од кандидатите учествуваа селективно во дебатите само кај едни медиуми, а не одговараа на поканите на други медиуми. Медиумите се трудеа да ги претставуваат пред сè изборните активности на кандидатите за градоначалници, а не примарно лидерите на одредени партии/коалиции.

Ова се генералните заклучоци од мониторингот на АВМУ на начинот на известување на радиодифузерите за локалните избори. Никогаш не било спорно дека стручните служби професионално, прецизно и праведно знаеле да го спроведат мониторингот и да ги напишат извештаите. Прашање е колку порано медиумите воопшто ги засегале тие правила, оценки и пријави и дали понекогаш советниците си „дозволуваа“ тие извештаи да ги ублажуваат или да ги засилуваат за одредени медиуми, во дискусиите

¹ Сите извештаи и документи што се однесуваат на Локалните избори 2017 година, како и информации за активностите што АВМУ ги превземала во рамките на следењето на медиумското известување за изборната кампања се достапни на адресата <http://avmu.mk/избори-2017/>

на седниците или преку интервенција во формулациите и гласањето, согласно ингеренциите од актуелниот и поранешните закони.

АВМУ беше пофалена во извештаите на меѓународните набљудувачки мисии за успешно спроведениот мониторинг на медиумското известување на изборните кампањи. Пофалбите се заслужени но влијанието на АВМУ во нормализирање, професионализирање и обезбедување на избалансираност и изборна непристрасност кај медиумите не треба да се преценува. Однесувањето на медиумите сигурно повеќе е резултат на променетите општествено политички состојби отколку на изборните правила методологија и мониторинг. Впрочем одредени медиуми со истиот кадровски и технички капацитет и сега и порано, покажаа две спротивставени лица на доктор Џекил и мистер Хајд. Несомнено е исто така дека дувањето на огнот од далеку и преголемата ревност во броењето на секундите и минутите во вестите, водењето сметка за тонот и аголот на сликата при известувањето за време на избори ги држат во грч медиумите и професионалците. На сметка на тоа страдаат послободните критички информации и анализи за партиите и кандидатите и нивните понуди, неодржливи и лажни ветувања, и проблематичните и во последно време неодминливи „лажни вести“.

АДМИНИСТРАТИВЕН И ПРОГРАМСКИ НАДЗОР

Освен редовните програмски и административни надзори врз радиодифузерите, операторите на јавни електронски комуникациски мрежи и издавачите на печатени медиуми, Агенцијата за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги во четвртиот квартал изврши и вонредни надзори на почитувањето на законските одредби за заштита на малолетни лица, дискриминација врз основа на пол, ширење мизогинија и сексизам и декларирање на податоци во поглед на транспарентност на сопственост, уреднички состав, тираж и адреса на редакцијата во импресумот на печатените медиуми.

Во последниот квартал АВМУ опоменала 13 радиодифузери за необјавување на податоци за сопственичката структура, уредништво и за изворите на финансирање, за неемитување на законскиот обем на изворно создадена програма и музика, неемитување на податоци на соодветно место за секоја содржина од програмскиот сервис, непочитување на правила за промена на сопственичка структура, најава за идентификација на програмскиот сервис на странски јазик, непочитување на правилата за програма со наградно учество и поради необезбедување на информации што треба да бидат достапни за корисниците.

Поради необјавување или непотполно објавување на потребните податоци во импресум АВМУ опоменала три издавачи на печатени медиуми – а опоменала и еден оператор на ЈЕКМ заради реемитување на телевизиски канали кои не се регистрирани во Агенцијата. Истовремено издадени се вкупно 36 потврди за регистрација на програмски пакети.

Под притисок понекогаш и самоиницијативно од медиумската заедница и од јавноста спроведувааше дополнителни истраги за медиумската концентрација и реагираше со вонредни надзори по допрените гласови за говор на омраза, ширење на мизогинија и сексизам-дискриминација врз основа на пол преку емитување рекламни спотови во медиумите и дискриминација по основ на етничка припадност и припадност на маргинализирана група.

Иако дел од јавноста не се согласуваше со преголемата строгост, пуританизам и неземањето во предвид на обратниот ефект на кампањата преку шокирање и „бенигнен шовинизам“ да се предизвика поголемо внимание и да се постави на јавна сцена ова прашање, Агенцијата констатираше дека спотовите од заедничка кампања на Сити Радио, Клуб ФМ и Метрополис Радио, која, како што се вели е наменета за „сите пре-еманципирани жени“, претставуваат флагрантно кршење на Законот за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги.

Во кампањата, еманципацијата и стремежот на жените за кариери се претставувал како негативна појава, а успешните жени се подложуваат на потсмев и омраза. Во овој период се случи и првото признание од Комисијата за заштита од дискриминација на РМ дека во медиум се емитувале информации со кои се дискриминира по основ на етничка припадност и припадност на маргинализирана група, во случајот кој Агенцијата го иницираше против ТВ Алфа, при што е препорачано јавно извинување.

Конечно во истиот квартал разврска доби и говорот на омраза констатиран во вестите на ТВ Сител уште за време на парламентарните избори 2016 година. Но за разлика од АВМУ, и основното јавно обвинителство и Вишото скопско јавно обвинителство информациите ги протолкуваа во функција на постигнување одредена полтичка цел и заклучиле дека нема место за јавнообвинителска интервенција и пријава.

ДОЗВОЛИ ЗА ЕМИТУВАЊЕ НА ПРОГРАМА И СОПСТВЕНОСТ

Во споменатиот период дозволена е промената на сопственичката структура на ТВ Алсат-М, а забранета е промена на сопственоста на ТВ 24 поради недозволена медиумска концентрација. Но одбиено е барањето поради утврдена медиумска концентрација да се одземе лиценцата на оваа телевизија.

Истовремено значителен број на радиодифузери останаа без лиценци за емитување на програма. Најголем дел од нив самоволно до Агенцијата доставија писмени изјави дека престануваат со емитување програма (само на 41-та седница четири телевизии), а одреден број по автоматизам ги изгубија дозволите поради неплаќање на обврските кон АВМУ во предвидените рокови. Станува збор речиси исклучиво за телевизии на регионално ниво кои во периодот на претходната власт беа купени од неколку лица блиски до ВМРО ДПМНЕ и кои емитуваа програма наклонета кон оваа партија.

Агенцијата по основ на барање од физичко лице работеше на Студија за утврдување на оправданоста за објавување јавен конкурс за доделување дозвола за радио емитување на локално ниво, на подрачјето на општина Струга.

ИЗВЕШТАИ И ПУБЛИКАЦИИ

Согласно програмата за работа и динамика беше објавена редовната анкета со податоци за досегот на радиостаниците и уделот во вкупната гледаност на телевизиските станици во третиот квартал од 2017 година. Во 4-от квартал Агенцијата ја продолжи работата на Студија за утврдување на состојбите во регионалниот и локалниот телевизиски пазар во Република Македонија и долго најавуваната Студија и истражување за новите медиуми која треба да даде одговор за актуелните состојби но и да послужи како корисен материјал за понатамошните законски чекори на полето на медиумските реформи во Македонија.

СТРАТЕГИЈА И ПРОМЕНИ ВО МЕДИУМСКОТО ЗАКОНОДАВСТВО

АВМУ речиси и да ги замрзна активностите за изработка на Стратегијата за развој на аудио и аудиовизуелната дејност за периодот 2018-2022 година, поради неизвесноста на новата законска регулатива, но и поради концептуални и законски недоразбирања и нејаснотии околу тоа кој треба да ја носи стратегијата, кој и како да ја спроведува, како да се обезбеди нејзината спроведливост, кој се да биде вклучен во реализирањето на акциониот план, соочени со претходните искуства кога последната стратегија се „загуби“ во парламентот иако како документ беше подготвена од АВМУ.

АВМУ-пред се стручните служби-секако е најповикана и најстручна да направи издржана анализа на регулативата, да ги посочи мааните и недостатоците од досегашното спроведување на законот и да предложи насоки и конкретни законски решенија и измени.

Раководството на Агенцијата, без притоа самокритички да ја побараат во себе и „минатиот труд“ причината за недовербата, во неколку наврати се пожалија дека не се доволно консултирани па дури дека се игнорирани од соодветните министерства и владини инсититуции во процесот на носење на новиот закон за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги.

Впечаток е дека како што напредуваше процесот на носење на новата регулатива за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги АВМУ повеќе лобираше кај меѓународниот фактор за обезбедување на опстанокот и мандатот на актуелниот директор и советници, отколку суштински и подлабоко да навлезе во неопходните медиумски реформи, особено во поглед на транспарентноста на сопственост, функционирањето на пазарот, либерализирањето на медиумската концентрација и сопственоста на медиумите и овозможување на одржлив медиумски бизнис независно од политичките влијанија. Тие во дебатите ја испуштија шансата јавно да наметнат предлози за подлабоки коренити реформи за кои власта барем во оваа прва фаза не покажа преголема воља и храброст.

ЈАВЕН СОСТАНОК

На јавниот состанок на АВМУ беше актуелизирано повторно прашањето на регулирање на интернет порталите. “ Мислам дека е невозможно да се спроведе регулација на овој вид медиуми. Дел од порталите нема импресум, но тоа не е предмет на регулација, туку треба да биде на она што сега Агенцијата го прави со печатените медиуми. Агенцијата нарача истражување кое ќе го спроведе Советот на Европа за да добиеме објективно, непристрасно мислење од експерти во однос на новите медиуми за тоа каква е состојбата споредено со другите држави. Кажавме дека Агенцијата не може да спроведе изборен мониторинг на избалансирано и непристрасно известување на интернет порталите. Тоа реално е невозможно, меѓутоа имаме и одреден консензус дека за порталите не е потребна регулација, туку најмногу регистрација и нотификација во Агенцијата“, рече директорот на АВМУ Зоран Трајчевски.

НАДВОРЕШНА СОРАБОТКА И КОМУНИКАЦИЈА СО ЈАВНОСТА

На полето на меѓународна соработка АВМУ беше активна во рамките на ЕПРА (European platform of regulatory authorities)-46-от состанок во Виена, и на 8-от состанок на ЕРГА (European Regulators Group for Audiovisual Media Services) во Брисел.

| *Citizens for change!*

**ЦЕНТАР за
РАЗВОЈ на
МЕДИУМИ**

Потпишан е меморандум за соработка со словенечкото регулаторно тело за медиуми и остварена е средба со претставникот на ОБСЕ за слобода на медиуми, Харлем Дезир.

Профункционира Facebook профилот на Агенцијата.

ПРОГРАМСКИ СОВЕТ НА МРТ

Како и во случајот на Агенцијата за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги, и работата на Програмскиот совет на МРТ во двата квартали опфатени од овој извештај, во голема мера беше диктирана од процесот на медиумски реформи. Примарно, тоа се однесува на процесот на менување на законодавството во областа на аудио и аудиовизуелни услуги, чија главна цел, во оваа фаза, беше промена на составите и начинот на бирање на членовите на Советот на АВМУ и на Програмскиот совет на МРТ.

Дополнително, предложените законски измени се занимаваат со уште едно значајно прашање за јавниот радиодифузен сервис, поточно неговото финансирање, што секако влијаеше и на работата на Програмскиот совет и на темите со кои се занимаваше во извештајниот период.

Она што е забележливо е безмалку „коперникански“ пресврт во пристапот кон работата од страна на неколку членови на советот. Споредено со претходните периоди, изненадувачка беше острината на коментарите и осудата за непрофесионалното однесување на Првиот програмски сервис за настаните од 27 април, кои завршија со барање за оставка на раководството на МРТ, а особено на уредништвото на Првиот програмски сервис.

ЧЕТВРТ КВАРТАЛ ОД 2017 ГОДИНА

Во последниот квартал на 2017 година, Програмскиот совет помина низ неколку персонални промени во неговото водство а се занимаваше и со Годишната програма за работа и финансискиот план за 2018 година.

ПЕРСОНАЛНИ ПРОМЕНИ

Програмскиот совет на МРТ на две последователни седници, 48-та и 49-та седница, се занимаваше со смена на претседателката и на потпретседателот на советот.

Најпрво, на 48-та седница, претседателката на Програмскиот совет доставила оставки на местото на претседател, но и на своето членство во Советот. Оставките ги образложила со лични причини. Нејзините оставки се усвоени со десет гласови за и два гласови против, иако подоцна, во тек на гласањето, се испоставило дека таа поднела оставка само на местото претседателка на Програмскиот совет. Пред гласањето, членови на советот ја критикувале нејзината работа и недостигот на слух за потребите на дел од членовите на Програмскиот совет, и побарале да се внесе нова енергија во водењето на неговата работа. Во расправата се изнесени и сомневањата на членови на Програмскиот совет дека постојат надворешни притисоци за разрешувања и назначувања на претседателот и заменик претседателот на Советот, на начин кој, според членката на ПС Јагнула Куновска, е „политички нарачан, незаконски и неморален“. На истата седница, за нова претседателка на Програмскиот совет е избрана Смилка Јанеска Саркањац, со 13 гласови за и еден воздржан.

На наредната, 49-та седница, Програмскиот совет, со образложение дека се потребни нови луѓе и нова енергија, го смени заменик претседателот на Советот Агим Лека, и на негово место го избра Ведат Мемедалиу.

Она што останува нерешено е повтореното барање на повеќе граѓански организации за разрешување на 4 члена на Програмскиот совет чие членство е во спротивност со членот 119, став 1, алинеја 2 од Законот за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги кој забранува лица што биле носители на јавни функции во претходните пет години да членуваат во советот.

Програмскиот совет реагираше и на обвинувањата за непочитување на професионалните стандарди во МРТ со потсетување дека сериозно пристапил во утврдување на околностите во врска со покривањето на настаните Собранието на РМ на 27 април 2017 година.

По разгледувањето на извештаите на главните уредници на Прв и Втор програмски сервис и на Собранискиот канал, Програмскиот совет на МРТ, на 47-та седница, едногласно даде согласност за Одлуката за разрешување на Диме Ратајковски од позицијата Главен и одговорен уредник на Првиот програмски сервис на МРТ, неколку месеци откако Ратајковски поднесе оставка поради, како што образложува, лични причини.

Програмскиот совет на неколку седници расправаше за уредничкиот ангажман и оставката на Ратајковски, при што од барањето на одговорност до одлуката да даде согласност за неговото разрешување поминаа цели седум месеци.

Во декември 2017 година беа распишани конкурси за избор на нов одговорен уредник на Првиот програмски сервис на МТВ и одговорен уредник на радио програмски сервис преку сателит и посебни радио програми – Радио Македонија. Двата конкурси најнапред беа распишани во интерна процедура, за вработените во МРТ, но беа поништени поради недостиг на согласност и мислење од Министерството за финансии, Секретаријатот на Владата за спроведување на рамковниот договор и од Министерството за информатичко општество и администрација.

ПРОГРАМА ЗА РАБОТА

На 43-тата седница Програмскиот совет ја усвои Годишната програма за работа и Финансискиот план за 2018 година на ЈРП Македонска Радио Телевизија.

Програмата беше усвоена на истекот на законскиот рок, поради, како што изјавија претставници на стручната служба, немањето на точни податоци со колку финансиски средства ќе располага МРТ по укинувањето на радиодифузната такса. Министерството за информатичко општество и администрација дало само усни упатства за финансиската рамка во која ќе се движат средствата од Буџетот на РМ, поради што се доцнело со подготовката на Финансискиот план за 2018 година.

Според Финансискиот план, буџетот на МРТ за 2018 година изнесува 822,500,000 денари, или 13,3 милиони евра, и е за околу 6,2 милиони евра помал од буџетот за 2017 година.

Во состав на финансискиот план е и акцискиот пилот-план за новиот канал што ќе емитува 24-часовна програма на албански јазик. Членот на советот Златко Јанковски праша зошто во планот за овој канал не се спомнати другите малцинства, што се планира со нивните редакции и колку тие ќе имаат програма и вработени.

Одговорната уредничка на Вториот програмски сервис на МТВ Мигена Горенца пред Програмскиот совет дека постои недостиг на вработени, а беше потенцирано и континуираното неплаќање на веќе наранчаните и набавени програми. Анета Андонова од образовната програма на Првиот програмски сервис во МТВ, рече дека предвидените средства се малку за создавање на програма.

Програмскиот совет на 50-та седница усвои информација во врска со Мислењето на Владата на РМ по предлог Годишната Програма на МРТ за 2018 година. Во информацијата, ПС тврди дека целосно го испочитувал член 113 од Законот за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги бидејќи на веб страната на МРТ на 19 септември е објавена Предлог програмата за работа на МРТ. На 30 октомври Програмскиот совет ја усвои Годишната програма за работа на МРТ за 2018 година, со што 41 ден беше достапна за јавноста што е повеќе од законскиот минимум од 30 дена. Исто така Годишната програма беше доставена до Собранието до 30 октомври-рокот предвиден со членот 106 од Законот за ААМУ.

ДОЛГОТ НА МРТ КОН ЕБУ

Програмскиот совет на МРТ на повеќе седници бараше од стручната служба информации за долговите и за ненаплатените побарувања на МРТ. Задолженоста на МРТ е постојано во фокусот на интересот на јавноста, затоа што сервисирањето на побарувањата на доверителите носат огромен дел од ионака недоволните буџети со кои располага компанијата. Според достапните податоци, во 2016 година МРТ ја завршила годината со долг од 21,8 милиони евра, при вкупни приходи од 19,3 милиони евра.

Во последниот квартал од 2017 година, ситуацијата кулминираше со веста дека Европската радиодифузна унија (European Broadcasting Union - ЕБУ) се заканила дека ќе ја исклучи МРТ од членство поради долгови на име на заостаната членарина и надоместоци на одредени програмски права. Поради долгот во износ од околу 500,000 евра, од ЕБУ го блокираа пристапот на МРТ до своите сервиси, а можноста за исклучување на МРТ значеше дека македонската публика ќе остане без можност да ги следи европските спортски натпревари, филмска и документарна програма произведена од членките на ЕБУ и други видови на програмски содржини.

Јавноста реагираше со барање на одговорност од управата на МРТ, а професионалните новинарски здруженија и граѓанските организации побараа од Владата да интервенира и да го покрие долгот.

Проблемот беше решен по средба на највисоко ниво помеѓу МРТ и ЕБУ. Програмскиот совет во неколку наврати разговараше за блокадата на пристапот до сервисите на ЕБУ, а членовите на Програмскиот совет постојано изразуваа убеденост дека проблемот ќе се реши.

ДРУГИ СЕДНИЦИ НА ПРОГРАМСКИОТ СОВЕТ

Програмскиот совет во текот на 4-от квартал од 2017 година ја разгледуваше и Компаративната анализа на програмските совети на јавните радиодифузни сервиси на Македонија, Хрватска и Словенија, подготвена од Македонскиот институт за медиуми.

Исто така, Програмскиот совет расправаше за информацијата за скриено рекламирање на програмата на МТВ, односно за емитувањето на прилог за т.н. Black

Friday (ден на големи попусти) во трговскиот центар „Сити мол“, и заклучи дека се работи за скриена реклама на која не и е местото во Дневникот на МТВ.

Програмскиот совет усвои и забелешки на Предлог-законот за изменување и дополнување на ЗААВМУ. Забелешките се однесуваат на членот 46 од Предлог-законот, односно за одредбата дека процентите наменети за финансирање на МРТ ќе се реализираат доколку со тоа не се наруши праведната распределба на буџетските средства, што според Програмскиот совет дозволува политичко влијание; на членот 28, каде што бараат бришење на ставот 10 кој предвидува дека финансирањето ќе се уреди со Деловникот и подзаконските акти што ги усвојува Програмскиот совет, затоа што се работи за мешање на надлежностите на Програмскиот совет со менаџментот на МРТ; Програмскиот совет бара програмската и уредувачката одговорност за Собранискиот канал да се не се менуваат; и бара Законот да овозможи и вработените во МРТ да имаат свој претставник во Програмскиот совет.

Во последниот квартал од минатата година Програмскиот совет ги усвои без дискусија и забелешки Извештајот за финансиското работење на ЈРП Македонска Радио Телевизија за периодот од 01.04.2017-30.06.2017 година. Извештајот за финансиското работење за периодот од 01.07.2017-30.09.2017 година и Планот за јавни набавки на МРТ за 2018 година.

ЗАБЕЛЕШКИ И ПРЕПОРАКИ

Програмскиот совет продолжи со праксата да не ги најавува соодветно своите седници, преку програмските сервиси што ги емитува МРТ или на нејзината интернет страница. Таквата пракса мора да прекине и да се пронајде начин, најдобро на интернет-страната, на видливо и јасно означено место, да се објавуваат најавите на седниците заедно со соодветните дневни редови.

Програмскиот совет треба да се погрижи неколку пати годишно – квартално или, по потреба и почесто – да одржува седници на кои ќе присуствуваат претставници на менаџментот и на уредништвото, на кои ќе може да побара информации за нивната работа во претходниот период. Истовремено, Програмскиот совет треба почесто да презема активности за следење на програмската понуда на МРТ, особено на информативната програма, но и начинот на кој се негува културниот идентитет и генерално како МРТ ги остварува задачите од својата мисија како јавен радиодифузен сервис.

За потребите на планирањето на програмата, односно во подготовката на годишната програма за работа и финансискиот план, Програмскиот совет треба да организира консултативни средби со претставници на стручната и општата јавност, за да се запознае со потребите на јавноста и да стекне слика за степенот во кој МРТ ги задоволува нивните потреби и јавниот интерес во областа на јавната радиодифузија во целина.

ПРВ КВАРТАЛ ОД 2018 ГОДИНА

Изборот на нов претседател и заменик претседател на Програмскиот совет во декември 2017 година секако беше обид сегашниот состав да си го продолжи времетраењето и да се претстави како објективен и загрижен орган за состојбите, реформата и судбината на јавниот радиодифузен сервис. Во таа насока, кај поголем дел од членовите се разбудила критичките опсервации за уредувачката политика на јавниот сервис и иницираа одговорност и промена на уредниците.

Таквиот „препород“ на Програмскиот совет се совпадна со размислувањата, пуштени во јавноста, дека кадровските решенија во составите на Програмскиот совет и на Советот на АВМУ не треба да се „чепкаат“, додека законските измени треба да се фокусираат на стабилното финансирање на јавниот сервис, ослободување на радиодифузерите од обврските за обем на продукција, намалување на цените на казните и цените на лиценците и бришење на квотите за домашна музика.

Во првиот квартал од 2018 година, фокусот на јавноста во врска со работата на Програмскиот совет беше изборот на нов директор на МРТ, како и ребалансот на финансискиот план на МРТ за 2018 година.

ИЗБОР НА ДИРЕКТОР

Дека се најверојатно нема да оди по претпоставениот нов план покажа изборот на новиот директор на јавниот радиодифузен сервис. На својата 53-та седница, Програмскиот совет ги разгледуваше пријавите на објавениот конкурс за избор на директор и заменик директор. Иако сите 13 кандидати за директор и 8 кандидати за заменик директор своите пријави ги поднесоа под шифра, членовите на Програмскиот совет безмалку едногласно ги избраа шифрите на досегашниот директор на МРТ Марјан Цветковски и досегашниот заменик директор Арун Ибраими, давајќи им нов тригодишен мандат да ја водат МРТ.

Најверојатно поради почнатиот процес на реформи на законодавството и фактот дека преодните одредби во Предлог-законот за измени и дополнувања на ЗААВМУ содржат одредби дека по усвојувањето на законот ќе се бираат сосема нови раководни тела во јавниот радиодифузен сервис, на конкурсот не се пријавија лицата чии имиња јавноста ги спомнуваше како кандидати за раководните тела. Од друга страна, староновниот директор Цветковски неколку пати повторуваше во јавноста дека нема намера повторно да се кандидира.

Иако јавноста очекуваше дека на изборот на нов директор ќе се почeka до усвојувањето на Предлог-законот, факт е дека со распишување на конкурсот за директор на МРТ Програмскиот совет ја исполни својата обврска од Статутот на МРТ. Оттаму, реакциите на јавноста на изборот на Цветковски, кој се смета за еден од најодговорните, ако не и најодговорен за падот на угледот и влијанието на МРТ во претходните 10 години на власт на ВМРО-ДПМНЕ, кога МРТ доследно ја играше улогата на гласноговорник на владата, донекаде се чудни. Едноставно, сметаме дека е сосема очекувано истиот Програмски совет меѓу истите кандидати како и пред три години повторно да го избере истиот кандидат.

Очигледно дека прашањето е дали овој Програмски совет има легитимитет да избира директор после молчењето и подржувањето на информативна програма целосно заробена претходната власт. Дополнително, под прашање е законитоста на изборот поради фактот дека четири членови на Програмскиот совет се избрани спротивно од условите предвидени со ЗААВМУ.

РЕБАЛАНС НА ФИНАНСИСКИОТ ПЛАН

Програмскиот совет во првиот квартал го усвои и ребалансот на финансиски план на ЈРП МРТ за 2018 година со кој поради зголемување на средствата планирани за финансирање од Буџетот на РМ во 2018 година, зголемен е износот на финансиска

поддршка на јавниот сервис, односно од претходно планираните 822.500.000 денари - 13,35 милиони евра, приходната страна се зголемува на 999.050.000 милиони денари - 16,2 милиони евра.

Во финансискиот план се предвидени и 1,2 милиони евра за деведесет нови вработувања во новиот 24 часовен програмски сервис на албански јазик и за потребите на третиот канал на јазиците на мнозинските заедници.

ДРУГИ ПРАШАЊА

Програмскиот совет и во овој квартал се осврна на предложените измени на ЗАВМУ. Имајќи пред вид дека иницијалните забелешки не беа прифатени во дотогашните интервенции во предлог-законот, Програмскиот совет усвои нов нацрт документ со забелешки, во кои беа повторени истите коментари и барања.

Во овој квартал Програмскиот совет за прв пат ја исполни законската обврска да ги објавува записниците од своите седници. Тоа е позитивен пример, иако не е за фалење бидејќи, како што спомнавме, се работи за законска обврска. Од друга страна, евидентно е од објавените записници дека се подготвувани внимателно, за да се задржат што е можно повеќе информации. Таков е, на пример, записникот од седницата на која се разгледувани кандидатурите за директор и заменик директор за која од извори внатре во Програмскиот совет дознаваме дека траела шест часа, со жестока дискусија. Ништо од тоа не е пренесено во записникот.

Сметаме дека во подготовката на записниците Програмскиот совет може да го следи примерот на Советот на АВМУ, чии записници се опширни, целосно ја отсликуваат дискусијата и понекогаш личат на транскрипти на расправите и интервенциите на членовите на Советот на АВМУ.

Програмскиот совет, исто така за прв пат, објави и дневен ред од една седница пред нејзиното одржување. И овде ќе ја повториме препораката дека треба да се најде решение што ќе обезбеди стручната но и општата јавност, но и сите лица што се заинтересирани да ја следат работата или за одредено прашање што го разгледува Програмскиот совет, да бидат навремено известени за да можат да ја искористат можноста за присуство на седницата.